

שדה עובד

נולד ב-1925 בתל-אביב

לפלמ"ח התגייס מכדורי ב-1943

הצטרף לפל"מ ב-1946

ה ע ס נ ה ר י ס י ו

שינתה את מאזן הנשק הקל בין ישראל וארצות ערב והשפיעה על תוצאות מלחמת הקוממיות.

סיפור זה - פורסם בספרו של מרדכי נאור, "מסיפורי הארץ הטובה" בהוצאת "ההוצאה לאור של משרד הבטחון ובהסכמתם מסופר כאן.

"שודר" כחול-לבן

באביב 1948 הטביעה חוליה ישראלית במימי איטליה את האונייה "לינו" שנשאה חימוש צ'כוסלובקי לסוריה. ואולם הסורים לא ויתרו. הם שלו את הנשק שהוטבע והכשירו אותו למשלוח מחודש. בשלב זה, קיץ 1948, החליטו שליחי המדינה בת שלושת החודשים לשים ידיהם על הנשק. תחילה תכננו להגניב לצוות הספינה שתוביל את הנשק לסוריה כמה ישראלים כשרים בתחפושת מתאימה; כשהתעוררו קשיים הל שינוי בתכנית: על האונייה האמורה הועלו שני מכונאים איטלקים, נאמני ישראל ועליהם הוטל לסייע בהמשך הפעולה.

הרעיון כאילו לקוח מסרטי ג'יימס בונד: כאשר תפליג הספינה מזרחה, ליעדה, יעצרו אותה שני המכונאים בתואנה כלשהי. בינתיים תתקרב אליה ספינת-דיג קטנה וממנה יעברו שני קציני-ים איטלקים (מחופשים) וישתלטו על ספינת הנשק.

לביצוע התוכנית נבחרו שני "שועלי ים" ותיקים מהפל"מ (הזרוע הימית של הפלמ"ח) - עובד שדה ודוד (דודל'ה) בן-חורין. מן העבר השני היה מופקד על הפעולה קצין סורי, מרדאם ביי, קרוב משפחה של ראש ממשלת סוריה. הוא שדאג להעמיס 8,000 רובים ו-2 מיליון כדורים על הספינה "ארג'ירו" וזו יצאה לדרכה במחצית השנייה של אוגוסט 1948.

מכאן ואילך החל להתגלגל מבצע "שודר", אחד המבריקים והמתוחכמים במבצעי מלחמת העצמאות. שדה ובן-חורין התקרבו בספינתם ל"ארג'ירו", שכאמור היה מי שדאג לכך כי תחול בה תקלה. הם עלו על סיפונה כקצינים איטלקים והודיעו לרכב החובל הזקן כי נשלחו מטעם ממשלת איטליה וכי עליהם לקבל את הפיקוד על הספינה. רב החובל

נולדתי בשנת 1925 בתל-אביב, להורי דבורה ושמואל ז"ל שהיו חברי גרוד העבודה ועלו לארץ ב-1921.

חונכתי בבית החינוך לילדי העובדים בתל-אביב וכן בבתי-ספר של תנועת העבודה כגבעת השלושה, חיפה ויגור. את השכלתי התיכונתי השלמתי בבית הספר החקלאי "כדורי". עם סיום לימודי התגייסתי לפלוגה א' של הפלמ"ח ושירתתי בקבוצת כינרת ויגור. השתתפתי בקורס מ"כפים בגבע ובקורס אלווט-מורס בג'וערה.

בשנים 1945-1946 שירתתי כאלחוטן של מטות הפלוגה בגרוד הראשון וכן מטה הפלמ"ח במזרע.

ביוני 1946 יצאתי לאיטליה כגדעוני וכן סופחתי לפלוגה הימית של הפלמ"ח.

תקופות קצרות עבדתי כאלחוטן בתחנות האלווט במילאנו, רומא ולונדון וכן בתחנות החוף האופרטיביות מטפונטו ובוליאסקו שבחוף האיטלקי.

עיקר פעילותי התרכזה בהפלגות ובליווי אוניות המעפילים והנשק מאיטליה, בהן שירתתי כגדעוני וכמלווה בשנים 1946-48.

האוניות בהן לקחתי חלק:

אלברטינה I: מפליגה בניפרד ומעבירה את המעפילים לאונייה "פלמ"ח". ספטמבר 1946.

אלברטינה II: מפליגה בניפרד ומעבירה את המעפילים לאונייה "ברכה פולד". אוקטובר 1946.

"שבתאי לוז'ינסקי" - אוניית מעפילים. מרץ 1947.

"שאר ישוב" - אוניית מעפילים. אפריל 1947.

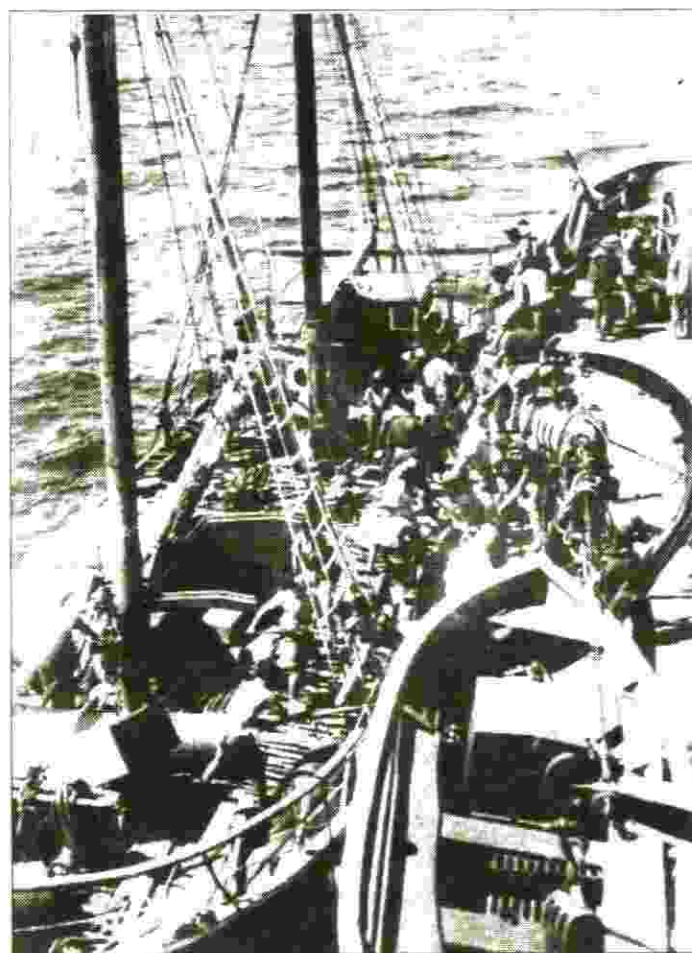
"מדינת ישראל" - אוניית מעפילים - 15 במאי 1948, מגיעה לחוף ת"א ביום הכרזת המדינה.

"ריסורקציו" - אוניית נשק. 30 במאי 1948.

"השודר" - אוגוסט 1948.

באוגוסט 1948 השתתפתי יחד עם חברי דוד בן-חורין בהשתלטות על אוניית הנשק הסורית, ארג'ירו בלב ים. בהעברת מטען הנשק שכלל 8000 רובים ו-2 מיליון כדורים לאוניות חיל הים ובאמצעותן לכוחות היבשה של צה"ל כפרוס ההפוגה השנייה של מלחמת הקוממיות, פעולה זו

למחסניו של צה"ל הצעיר וסייעו בהמשך קרבות מלחמת העצמאות. איך תירצו הסורים את "המחדל" ואיבוד הנשק והתחמושת? התשובה שלהם היתה בנוסח "חפש את האשה". מרדאם ביי הועמד לדין בעוון בגידה בארצו ובעניין הערכי העיתונות הסורית סיפרה כי בפרשה היתה מעורבת יפיהפיה יהודית-צ'כית, שהתידדה עם מרדאם ביי, והיא שפיתתה אותו להעביר את המטען היקר לידי הישראלים. בספטמבר 1948 הצטרפתי לחיל הים ושירתתי על האונייה ק-18 כקצין הקשר של שייטת האוניות הגדולות. ב-1949 השתחררתי מצה"ל ומאז ועד היום אני חבר קיבוץ בית קשת בגליל.

העברת נשק השלל מ"ארג'ירו" לאוניות חיל הים: ק-20, ק-18 - לשעבר אוניות ההעפלה: "ווג'וד ו-הגנה"

ואנשי צוותו צייתו להוראה. אם פקקו או חשדו בשני הצקינים, בשל האיטלקית הלא-מהוקצעת שלהם, נתברר להם לאחר יומיים שיש הסבר לדבר: השניים "גילו" להם שלמעשה אינם איטלקים כלל, אלא... מצרים. כיוון שבמזרח הים התיכון מתחוללת מלחמה והים ממוקש, הסכימה ממשלת איטליה ששני קצינים מצבא מצרים ינווטו את "ארג'ירו" בדרכה ליעדה. כדי לשכנע את רב החובל ש"הכל בסדר" דאג צמד "השודדים" לעדכנו מדי פעם במידע שהועבר אליו ישירות, כביכול, על-ידי שולחו הסורי. הקפטיין לא הצטיין בשמיעה מעולה והשניים היו מניחים את האוזניות על אוניו לכמה שניות, וכששמע אותות מורס התנדבו לפענח למענו את הוראותיו של הקצין הסורי. לאמיתו של דבר היתה תחנת האלחוט קשורה, מאז ההשתלטות, עם המרכז ברומא ועם הארץ.

הסורים חשו ש"איבדו" את הספינה אך לא ידעו היכן היא. בישראל עורר בואה הצפוי של הספינה התרגשות גדולה והתעוררה השאלה כיצד לסיים את הפרשה. הדרך שנבחרה התאימה לשלבים הדרמטיים הקודמים. שתי קורבטות של חיל-הים הישראלי יצאו לקדם את פניה של "ארג'ירו". בתיאום שני הקצינים המצריים" נקבע כי הספינות הישראליות ישתלטו על אוניית הנשק, כאילו היתה זו פעולה קרבית. וכך היה. סיפר לאחר מכן עובד שדה: "הם התקרבות אלינו ושלחו 'מחלקת נחתים שהשתלטה בראש וראשונה על חדר ההגה וכמובן ששבו בכוח רב, כמעט במכות, את שני 'הקצינים המצריים' והכניסו אותם למאסר נפרד. כן עצרו את כל הצוות האיטלקי".

בשלב הבא הועבר הנשק לספינות הישראליות, וכדי להשלים את הפעולה הוחלט להטביע את "ארג'ירו". אלא שזו סירבה לטבוע... רק לאחר שאחת הקורבטות נגחה אותה פעמים רבות צללה באיטיות. שתי הספינות הישראליות הפליגו לחיפה כשאתן אנשי הצוות ו"הקצינים המצריים" וכמובן אלפי הרובים ומיליוני הכדורים, שהועברו במהרה